İSLÂM DÎNİNDE KADIN KAVRAMININ İÇYÜZÜ

Kadını tanımak, insanı tanımak; İnsanı tanımak Allah'ı tanımaktır:

İnsan, Allah'tan kopan ilâhî cevherin iniş kavsini tamamladıktan ve bu kavsi tamamlamak için ateş, hava, toprak, su, nebat, hayvan merhalelerini geçtikten sonra, yükseliş kavsine ilk adım attığı noktada vücut bulur. İnsan ilâhî cevherin işte bu noktadaki görünüşüdür.

"Allah insanı, kendi sûretinde yarattı." (Hadîs-i şerîf) Âdem'den de Havvâ yani kadın zuhûr etti. **Allah, er ve kadın.**

İslâm'da kadını incelemeden önce İslâm'a göre erkeğin ne olduğunu bilmek gerekir. Kur'ân-ı Kerim'de **erkek** şöyle tanımlanmaktadır.
"Erkekler Allah'la ahidlerini güden kimselerdir." (Ahzâb sûresi,23)
"Erkekler o kimselerdir ki zâhiren ve bâtınen temiz olmayı, yani içlerini ve dışlarını temizlemeyi seven kimselerdir."(Tevbe sûresi,108)
Bu ayetler ışığında Kur'ân-ı Kerim'e göre zâhir ve bâtınlarını temizlemeyi seven, Allah'la ahidlerini tutan kimseler ister erkek ister kadın bedeninde olsun ER kişi yani MERD ilân edilir.
Erkek ve kadın kavramları vücut haline bağlı kılınmıştır. Buna mukabil rûh, kat'i sûretle vücut haline girmez. Kadın ve erkek tamamıyla fenâfillah (Allah'ta yok olma) makamına ererlerse, vücutları nihayet bulur.
İbn-i Arabî:"Hakiki ER'lik, insanın, tabiatının,huylarının ve arzularının karanlığından kurtulup, aklın ve manevî irşâdın ışığı ile temizlenmesinden sonra kemâle erdirilmesidir" diyor.

İnsanın hakiki Er haline gelmesi nasıl gerçekleşir ?

Rûh, ister erkek, ister kadın olsun doğru yolu bulunca nefisle akıl birbirini destekleyerek hep birlikte hakîkate, nûra varacaklardır.
İnsan ilâhî kudretin ve ilâhî vasıfların bir tecellîsi sûretinde yaratılmıştır. Bu yüzden insanda nefisle akıl, birbirinin zıddı ve birbiriyle çelişir iki ayrı kudrettir. Ancak ilâhî vasıflar, nasıl bir birlik rengine büründükleri zaman, tam bir bütün olurlarsa, insandaki nefis ve akıl gibi cüz'ler de vahdet rengine boyanıp böyle bütünleşirler.

Akıl erkekse, nefis dişidir. Bu ikisi insanın vücûdu evinde, gece gündüz savaşta, çekişmede; niçin ve neden diye birbirlerine müşkül sualler sormadadır.
Bununla beraber, kişinin iyi ile kötüyü ayırt etmesi için bunları bilmesi aklı da nefsi de bütün sırları ve hikmetleriyle kavraması lazımdır.

Kur'ân-ı Kerim'e göre "Erkekler, kadınlar üzerine gâlip olanlardır."(Nisâ sûresi,34)
Burada bahsedilen işvebâz, gönül kapıcı, fettan kadından maksat dünyadır, nefistir. Demek ki ER, dünya ile olan meşguliyeti dolayısıyla Allah'tan uzaklaşmayan, nefsine gâlip gelen kimsedir.

Her şeyin olduğu gibi nefsin hakîkati de Allah'tır. Ondaki nefislik kötü ahlaktır. Bunlardan sıyrılınca, rûh eziyet etmiş olduğu nefse acır ve ettiklerine üzülür. Hasılı insan, kâmil olursa, elbette dişisine hürmet eder. Ama cahil olursa onun

hâkimi ve gâlibi olur. Kadın esas itibariyle erkeğin yoldaşı, haldaşı, sırdaşı, kendidir.
Evet, zâhir cihetiyle erkek kadına galiptir. Fakat manâ cihetiyle kadın erkeğe galiptir. Kadına hürmet, onun mantosunu tutmak, arkasından yürümek demek değildir. Kadına hürmet, ona her zaman için incelikle muameledir.
Ârif kişinin kadına hürmeti, Allah'a muhabbetidir. Çünkü onda Hakk'ın pertevini, nûrunu görür. Kur'ân-ı Kerim'de: **"Biz her şeyi tek bir nefisten halk ettik ve eşini de ondan halk eyledik**." buyurulur. (A'raf sûresi,189) Eğer erkek kadınla sâkin olmasaydı, yalnız ilâhî tecelliyata dalıp, ondan başka hiçbir şeyle sâkin olamazdı. Cenâb-ı Hakk**: "Ey mutmainne olan nefis, sen Rabbine, O senden, sen O'ndan râzı olduğun halde dön**.."(Fecr sûresi,27) diyerek müennes (dişil) olan nefse hitap ediyor.
Hz.Mevlâna buyuruyor ki: Kadınlara muhabbet etmeyen ve mağlup olmayanlar, akılsız cahillerdir. Muhabbet eden ve mağlup olan ise âkillerdir (akıllılardır). Onun için, hayvan dişisine muhabbet etmez ve mağlup olmaz. Bu, insana verilmiş bir haslettir.
Yaradılışta kadın, erkeğin bir parçasıdır ve hakîkat itibâriyle erkeğin aynıdır. Binaenaleyh bütünün parçaya muhabbeti, diğer eşyaya muhabbetinden fazladır. Küllî (mutlak) aklın, küllî tabiata (mutlak varlığa) muhabbeti ve küllî nefsi arzulayışı gibidir.
Allah'ın kuluna muhabbeti, kendine muhabbet; cüz'üne muhabbettir. Kulun Allah'a muhabbeti de aslına muhabbeti demektir.
Erin kadına muhabbeti, kezalik cüz'üne muhabbet, kadının erkeğe muhabbeti de aslına muhabbet demektir.
Hz.Adem tecellî nûrunda mahvolup eriyince, ceberût ve lahûtun ziyâsı da eklendi ve böylece kendisinden Havvâ zuhûra geldi ve Adem, onu karşısında görmekle tesellî buldu. Çünkü bu âlemde başka türlü oyalanamazdı.
İnsan varlığında rûh, su gibi saf ve şeffaftır. Buna mukabil nefis, ateş gibi yakıcı ve kaynatıcıdır. Bunun için değil midir ki nefis ateşi, rûh suyunu kaynatarak, ondaki rûhanî letâfeti, vücûdun kesafeti içine dağıtıp, rûhu, nefse tâbi hale koyar. Rûhun ateş üzerine konmuş bir kaptaki su gibi kaynaması bu yüzdendir. Yine bu yüzdendir ki dünyada kadını arzu eden erkek, görünüşte ona hâkim fakat hakikatte hem kadınına hem de yine dişi tabiatlı olan nefsine mağlûb ve mahkûmdur. Çünkü erkek hayatta olduğu müddetçe kadınsız olmaz ve olamaz.
Esasen bu vasıflar yalnız insanda vardır. Çünkü akıl ve aşk ancak insana mahsustur. Hayvanda akıl yoktur. Aşk ise tam değildir. Türlü eksiklikler içindedir. Akılda ve aşkta bu noksanlık yüzündendir ki, çoğu hayvan dişisinin mağlubu olmaz.
Bunun içindir ki **Hazret-i Muhammed (s.a.s.)**, kadınlar akıl ve gönül sahibi erkeklere hükmederler, buyurmuştur. Hakîkat de budur. Akıllı ve ince rûhlu bir erkek kadınlara karşı daima anlayışlı ve şefkatli olur, onlara sertlikle muameleden çekinir, onları kırmak ve incitmek istemez.Buna mukabil cahil ve akılsız erkeklerdir ki kadınları ezerler, onlara karşı sert ve kaba olurlar. Çünkü onların tabiatında hayvanlık üstün gelir.
Aşk ve rûh inceliği, insanlara mahsus sıfatlardır. Sertlik ve şehvet ise hayvanların sıfatıdır.
Bu demektir ki insanın sevdiği kadına karşı duyduğu aşk ve çekiliş beyhûde değildir. Çünkü kadın Allah güzelliğinin yeryüzüne vurmuş bir nûrudur, sadece sevgili değildir, denilebilir ki adeta mahluk değil de Hâlık'tır.

Bu hakîkate vardıktan sonradır ki kadın erkeğin yarısıdır, diyen Hazret-i Muhammed (s.a.s.) 'in hadîsi daha açık anlaşılır. En kuvvetli erkeklerin dahi kadınlar karşısında zaafa düşmelerindeki sır meydana çıkar.
O kadar ki kadına mağlup olmanın erkekte bir seviye ve irfan meselesi olduğu anlaşılır. Bir erkeğin kadına zebûn olması onun kemâlinin ve irfânının ölçüsü olur.

Hz. Peygamber'e "Neden Hatîce'yi bu kadar seviyorsun?" diye sorduklarında; "İnsanın gönlündeki hüznü vakum gibi çeker" demiştir.

Kadın, erkeğin haşin, hoyrat, taşkın yaratılışına itidal, muvâzene, sükûn ve taze kuvvet getiren tamamlayıcı bir kuvvet; müstakil, âmir ve ele avuca sığmayan erkek rûhunun kendini bulduğu manevî uzletgâh (dinlenme yeri) gibidir.
Rûh kalbe gelip onunla izdivaç edince nefis doğdu ve rûh da nefse tabi oldu.

Kadınlık çok büyük mertebedir ve çok büyük mevkii haizdir. Fakat, iş gerçekten o kadınlık mertebesini bulabilmededir. Yoksa sözümüz, hayvanlık derecesinden yükselememiş kadınlar hakkında değildir. Meşhur meseldir: Kadının fendi erkeği yendi, derler. Biz sözü burada, erkeğe galiptir diye tefsir ediyoruz. Amma şeytânatta da galip imiş, onu da erbabına bırakalım.

Kadınlığın vazifesi pek büyüktür. Allah ona yaratıcılık sıfatına mazhar olmak gibi büyük bir meziyet ihsan etmiş.
Hz.Mevlâna: "O, Hakk'ın pertevidir, Hâlık'tır gûya, mahlûk değildir" der. Bir başka yerde ise:"Hakk, gûya bu ince perdeden görünür" buyurur.
Bizim söylediğimiz kadınlığın hakîki yüzü, rûhu, mefhûmudur.Ama kadın tekâmül etmemişse Rasûlullah Efendimiz'in :"Benden sonra size kadınlardan büyük fitne bırakmadım; onların hîlesi azîmdir" buyurduğu makamda demektir.

Nefs, veya "benlik", Kur'an'da özel olarak "Nefs-i Emmâre" (S 12/53) "Nefs-i Levvâme" (S.75/2) ve "Nefs-i Mutmainne" (S.89/27-28) manasında üç kere geçen dişil bir kelimedir. Bu nefs umumiyetle zâhidlerin iddia ettikleri gibi "şerre davetiye çıkaran" dişiye benzetilir.Bu rolü içinde bakıldığında, dişil nefsin kendisi de bir manâda dişil olan dünya'nın, mâsivânın (Allah'tan başka bütün varlıkların) sûretidir.
Buna mukabil, nefsin Kur'an'da îma edilen üç mertebesi, kadının esasında yüksek tekâmül derecelerine doğru gelişme imkânına sahip olduğu kanaatine zemin hazırlar. Tekâmül ederek şüphelerden kurtulan nefs yani Mutmain nefs artık Rabbine tertemiz edilmiş ve "marziyyete mazhar nefs" (mertlikle şereflenmiş yani Allah'ın ondan razı olduğu) haliyle dönebilecektir.

Tasavvufî mesel ve destanların hemen hemen bütün kadın kahramanları esasında nefs şahsiyetleridir; çünkü bu denklem, kadının daha yüksek mertebelere inkişâfını ve başlangıçta o kadar da düşkünlük içindeki bu şahsiyetlerin, hakîki "Allah Eri" ne dönüşebilmelerini ihtiva etmektedir.

<u>Nefsin (dişiliğin) tekâmülünü ipeğin oluşumuna ve ipek böceğinin kozadan çıkmasına benzetirsek;</u>

NEFS-İ EMMÂRE (Emr eden Nefs)
Allah Teâlâ bu nefis hakında Kur'an'da şöyle buyurmuştur: " **Ben nefsimi tebriye (temize çıkarma) etmiyorum, zîra nefs kötülüğü emredicidir.**" (Yusuf sûresi, 53)
Vasıfları: Şirk, Küfür, Cehalet, Gaflet, Büyük günahlar, Kibir, Hırs, Cimrilik, Şehvetperestlik, Gazab, Hased, Kin.

Nefsin bu halde maddi olarak yaşar ama manevi açıdam ölüdür. Kozadaki tırtıl gibi.

NEFS-İ LEVVÂME (Kendini kınayan Nefs)
Allah Teâla Kur'an'da bu nefis hakkında şöyle buyurmuştur; " **Kendisini levm eden (kınayan) nefse yemin ederim ki ...**" (Kıyamet sûresi, 2)
Vasıfları: İbadetine güvenerek kendini herkesten üstün görmek, Günahları aşikâr işlemek, Cehalet, Nevm (çok uyumak), Çok yemek ve çok içmek, Hırs, Halka ve İbâdullâha ezâ ve cefâ etmek, İsraf derecede giyinip kuşanmayı sevmek, Boş ve fazla konuşma.

NEFS-İ MÜLHİME (İlham alan Nefs)
Allah Teâla Kur'an'da bu nefis hakkında şöyle buyurmuştur; " **Sonra da ona fücur (şeytanî istekler) ve takvâyı ilhâm eyleyen hakkı için**..." (Şems sûresi, 8)
Vasıfları: İlim, Tevâzu,Tövbe, Sabır, Şükür,Cömertlik, Kanaat, Tahammül.
Bu seviyedeki nefs, Allah'ını bilir, hisseder ve korkar. Henüz tam teslim olmamıştır. Tasarrufun kendi elinde olduğunu zanneder.

Tırtıl deri değiştirmektedir.

MUTMAİNNE: **(Tatmin olmuş Nefs)**
Allah Teâla Kur'an'da bu nefs hakkında şöyle buyurmuştur;
"**Ey emîn ve mutmainn olan nefs**..." (Fecr sûresi, 27)
Sıfatları: Amel ve ihlâs, Tevekkül, Tad alma ve hoşa gitme, Riyâzat, İbadât, Şükür ve Rıza. Bu makamda tam teslîmiyet vardır. Hz. İbrahim makamıdır. Artık nefs insanî vasıflara sahip olmuş, zâhiren ve bâtınen insan olmuştur. Buradan tekrar eski hayvanî vasıflara dönüş yoktur.

İpek böceğinin kozasından çıkıp, hürriyete kavuştuğu ve uçmaya başladığı haldir.

RÂDİYE: (Allah'tan râzı olma makamı)
"O'ndan razı olarak Rabbine dön..." (Fecr sûresi, 28)
Vasıfları: İhlâs, Terk-i mâlâyanî, Zikir, Zühd, Verâ (takvâ'nın ileri derecesi), Kerâmet, Riyâzat.

İpeğin oluşmaya başladığı makam.

MERDİYYE: **(Allah'ın ondan razı olduğu makam)**
Kur'ân-ı Kerîm'e göre zâhir ve bâtınlarını temizlemeyi seven, Allah'la ahidlerini tutan kimseler ister erkek ister kadın bedeninde olsunlar ER kişi yani MERD ilan edilir.
"**Sen O'ndan, O senden râzı olarak Rabbine dön**..." (Fecr sûresi, 28)

Vasıfları: Allah'tan gayrı her şeyi terk etmek, fâil ile mevcûdu Hakk bilmek, Nefsin ölüp Hakk'la dirilmesi (Allah'ın bu alemdeki umûmî ve küllî tasarrufundan haberdar olmak, ölmek demektir.İşte "**Ölmeden evvel ölünüz**" hadîsinin manası budur), Allah'tan talebi olmamak, Râzı olmak, Hakk'ın marifetini marifetiyle bilmek, Düşüncesi Allah ile olmaktır.
Hazret-i İsa (a.s.)'nın sözüdür: "**Kim ki iki defa ölmezse melekût ve semâvâtı geçemez.**"
Meryem,ırz ve iffetini koruyarak ve gaybî rûhu alarak şöyle bir noktaya erişerek "**Ona kendi rûhumuzdan üfledik.Rabbinin kelimelerini ve kitaplarını tasdîk etti. O, gönülden bağlı olanlardandı**." hitabına mazhar oldu. (Tahrîm sûresi, 12)

Ve Kur'an bu noktada insanlığa " **Hep birlikte Allah'ın ipine sımsıkı yapışın; parçalanmayın**" diye sesleniyor. (Âl-i İmrân,sûresi, 103)

İpek en sağlam iplerdendir. Bu yüzden Allah'ın ipine yapışan kurtulur ayeti bu makamdaki kadın veya erkeğin vesîlesi ile (burada ip vesîle anlamınadır, insanı Allah'a ulaştıran vesîle demektir) Allah'a ulaşılır.

SÂFİYE: (Peygamberin makamıdır, saflığın ve temizliğin sembolü Meryem'dir)
Hz. Meryem için Kur'an'da:
"İmrân'ın karısı şöyle demişti: Rabbim! Karnımdakini azatlı bir kul olarak sırf sana adadım. Adağımı kabul buyur. Şüphesiz (niyazımı) hakkıyla işiten ve (niyetimi) bilen sensin." (Âl-i İmrân sûresi, 35)
"Onu doğurunca, Allah ne doğurduğunu bilip dururken: Rabbim! Ben onu kız doğurdum. Oysa erkek kız gibi değildir. Ona Meryem adını verdim. Kovulmuş şeytana karşı onu ve soyunu senin korumanı diliyorum, dedi." (Âl-i İmrân sûresi, 36)
"Rabbi Meryem'e hüsnü kabul gösterdi;..." (Âl-i İmrân sûresi, 37)
"**Hani melekler Ey Meryem!. Allah seni seçti, seni tertemiz yarattı ve seni dünya kadınlarına üstün kıldı**" (Al-i İmran sûresi, 42)
"**Ey Meryem! Rabbine dîvan dur ve secdeye kapan, ve rükû edenlerle beraber rükû et, demişlerdi**." (Al-i İmran sûresi, 43)

Bu ayetlerde buyurulmaktadır ki "Ya Meryem! Müjde. Cenâb-ı Hakk seni yokluk sahrasından, varlık vücûdu pazarına kendi manâsına lâyık bir şekilde seçerek, süzerek, kadınlığa ârız olan eksikten temiz olarak pak kıldı. Hem seni âlemin kadınlarının üstüne seçti. Sende ilâhî kudretinin bir şeklini gösterdi; Hiç kimsenin teması olmaksızın senden bir yüce nebî meydana getirdi.
Allah'ın indinde bu kadar makbûl olan Meryem! Buna şükran olmak üzere Rabbine dîvan dur, varlığından soyun, secdeye kapan! Benliğinden çıkanlarla, kırık kalplilerle beraber, rükû edenlerle rükû et. Senin kemâl dereceni er kişi meyanında tuttuk."

Her nefis Meryem'in nefsi gibi değildir ama aslını hatırlar, özler ve tekâmül ederse Meryem gibi rûh makamına erişir.

Nefis rûhun ham hâli gibidir. Hz. Mevlâna, üzüm korukken nefs, olgunlaşıp üzüm olunca rûh adını alır diyor. Koruk tatsız iken, Hz. Meryem, Hz. Hatîce ve Hz. Fatma gibi koruğun üzüm olmuş tatlı ve lezzetli hâli ise Allah indinde insanlığa örnek teşkil edecek bir seviyeye yükselir.

Müennes (dişil) rûh dünyanın karanlığında kaybolur, süflî zaviyelere teslîm olur ve lâkin yine de hakîki efendisini özler, tekrar onunla beraber, bir zamanlar kaybettiği ve hebâ ettiği vahdet saadetini yaşayabileceği o efendisini özler.
Beden içinde ikamet eden "Hanımefendi Rûh", ma'şûku ona seslendiğinde, nasıl olur da dayanır?

Beden içinde mukîm, Hanımefendi Rûh,
Hicâbını sıyırdı ve aşk cezbesi ile koşarak uzaklaştı (Rûmî, D1198)

"**Kadın insanı Allah'a yaklaştırır ve erdirir"** diyor İbn-i Arabî.
Gene Muhiddîn Arabî Hazretleri: "O kimse ki sevgilinin hakîkatine ve nûrlarına âşinâlığı, bilgisi ve mârifeti olarak kadına muhabbet eyler, o kimse Allah'a muhabbet eylemiştir. Fakat o kimse kadına tabiî şehveti yüzünden muhabbet etse, o kadın bu muhabbete kuru ve rûhsuz bir sûret olur. O sûrette hakîki rûh gözle görülmez ve bilinmez.

Aşkın kadındaki tezâhürü TEK'i sevmeyi, TEK'den de ALLAH'a gitmeyi ifade eder.

Züleyhâ, bak ki, çöreotundan
Ödağacına kadar, herbir şeye vermişti "Yûsuf" adını
Bütün isimlerde hıfzetti onun ismini
Sadece mahremlerine bildirdi o sırrı.
Ve "mum, ateş sebebiyle yumuşadı" dese,
"o dost bize muhabbet etti" idi kasdı.
Ve "bak ki, ay nasıl doğuyor!" dese,
Ve "söğüt ağacı yeşerdi" dese
Ve "yapraklar ne hoş oynamakta" dese,
Ve "çöreotu ne hoş yanıyor" dese,
Ve "gül bülbül ile sohbet etti" dese,
Ve "pâdişah sırrı ifşa ediyor" dese,
Ve "bahtımız, ne muhteşem nûrdur o" dese,
Ve "halıları çırpın" dese,
Ve "saka su getirdi" dese,
Ve "güneş, bakın hey, doğdu" dese,
Ve "dün aşı pişirdiler" dese,
Ve "sebze helmelendi" dese,
Ve "ekmeğin tuzu yok" dese,
Ve "felek aksine dönmekte !" dese,
Ve "başım şimdi ne kadar da ağrır" dese,
Ve "başımın ağrısı geçti" dese,
Ve övdüğünde, "Onun kucaklayışı" derdi,
Ve azarladığında, "iftirak" idi kasdı;
Ve yüzbinlerce isim toplasa bir araya-
Kasdı Yûsuf'du, muradı Yûsuf'du sadece.

Acıktığında, ismini söyler,
doyardı, olurdu mest onun kadehinden,
Kış vakti ona bir kürkdü o.
Hâl-i muhabbette kaadirdir, bunlara mahbûbun ismi işte.
(Hz.Mevlâna, Mesnevî)

Züleyhâ her ne kelâm etmişse Yûsuf'a ithaf etmiştir.

Aşk evvela kadından zuhûr etmiştir. Aşk, Allah'ın sıfatıdır. Hz.Âdem, aşkın zuhûrunu Havvâ'dan gördüğü için ona âşık oldu. Rasûlullah Efendimiz de onun için "Bana sizin dünyanızdan üç şey sevdirildi: Kadın, güzel koku ve gözümün nûru namaz" (Hadîs-i şerîf) buyururlar.

Kemâl nefis sayesinde bulunur:

Neden şekvâ bu nefsinden revâ mı bilmemek kıymet
Hudâ-yı Zü'l-Celâl'dendir sana o pek büyük nimet

Refîkındır sakın hor görme onu hoşça kullan sen
Bilen nefsin bilir Hakk'ı, nedir hem lezzet-i vahdet

Nefis olmasa mümkin mi yetişmek bâb-ı maksûda
Ömür âhir olunca o sana çektirmez hiç hasret

Bilip kadrin onu ilm ü edepten hiç ayırma sen
Şikâyet etmesin senden nasıl mümkinse et hizmet

Fakat bu sözlerim terbiyyeden sonra olur makbûl
Olur insan, eden ıslah-ı nefsin Ken'an'a himmet
(Ken'an Rifai)

şekvâ	: şikayet
Hudâ-yı Zü'l-Celâl	: Celâl sahibi Allah
refîk	: arkadaş
lezzet-i vahdet	: birliğin lezzeti
bâb-ı maksûd	: istenen kapı
âhir olunca	: sona erince
kadr	: değer

Kâmil insanlar peygamberin bu hadîsinden esinlenerek her tür yaratılış seviyesini kabûl etmek ve sevmek üstünlüğüne sahiptirler.
İşte nefse sâhip olmak fırsatını güzel kullanmak, nefsini tekâmül aracı kılmak, Allah'ın insanlara lûtfudur. Peygamber Efendimiz tekâmüldeki her derecede olan nefse hürmet edilmesi gerektiğini bize öğretirken, Allah'ın Rahmân ve Rahîm sıfatlarının tecellîsi olan o güzel sultan bu hâli, yaşayarak da bize göstermiştir. Tâif'te taşlandığı zaman mübârek ellerini açıp bunu yapanlara dua etmesi bu yaradılışıyla ilgili en güzel örnektir.

Sonuç olarak, Peygamberin kadın makamına hürmeti, onun, her tecellîdeki nefsin gerekliliğine saygı duyduğunu hatta sevgi duyduğunu ifade etmektedir.

Koku ise insanın hakîkati, aslı, manâsının zuhûrudur. Kokuyu severimden kasıt, her yaratılmışın aslını, kaderini sever, önünde eğilirim demektir.
O sultan, yaradılmışa bu denli hürmet ve sevgi göstererek Allah'ına yaklaşırken yüce Allah sevgilisine namazla mirâca çıkmayı nasîb etmiş, gözünü nûrlandırmış ve namazın Allah'ın manasına ulaşmak için en önemli yol olduğunu, Allah'ı görme fırsatı olduğunu,ama bu fırsata kavuşmak için, yaratılmış her varlıkta Allah'ın tecellîsine hürmet etmek gerektiğini bize anlatmıştır.
Velhâsıl bu hadîs **kadını sevmekle çokluğa, kokuyu sevmekle birliğe, ve namazı sevmekle hiçliğe ermenin** ifadesidir.

İbn-i Arabî Fusûsü'l-Hikem'de kadın konusunu şöyle ele alır: "Allah Âdem'i kendi sûretinde yarattı. Parça ile bütün arasında birbirini sevme ve özleme ilişkisi vardır. Allah önce Âdem'i, sonra ondan karısı Havvâ'yı yaratmıştır. Bu yaratma işinde Allah'a nazaran pasif olan erkek, kadına nazaran aktiftir. Hakk'ın tecellîleri madde sayesinde görülür. Fakat en mükemmel biçimde insan sûretinde temâşa edilir. Hakk ya aktif veya pasif veyahut her iki şekilde insanda seyredilir.
Erkek, Hakk'ın mahlûku olarak onu kendisinde pasif olarak, ama kadın kendisinden vücûda gelmesi dolayısıyla da onu kendinden aktif olarak temaşa eder. Kadında da Hakk'ı hem pasif, hem aktif olarak temaşa eder. Âdem'den yaratılmış olması itibariyle kadında pasif olarak görünen Allah doğurgan olması itibariyle onda aktif olarak görülür. Şu halde Hakk en iyi biçimde kadında tecellî eder, en mükemmel biçimde onda temâşa edilir."
İbn-i Arabî kadına yönelen sevginin mübhem ve bilinçsiz şekilde Allah'a yönelen bir sevgi olup ilerleyip geliştikçe açıklık kazandığını ve zamanla Allah sevgisine dönüştüğünü söyler. Mecnûn'un Leylâ'ya aşık olmasını böyle açıklar.
"Şu halde erkeğin kadına muhabbeti bir bakıma Allah'ın cemâline vuslatı talebden ibarettir. Fakat şüphesiz ki böyle bir düşünce muayyen bir seviyenin ve manevî terbiyenin mahsûlüdür. Kadını sadece cinsî zevk ve şehvetlerin bir tatmin aleti saymak bu yüzden de günahlı görmek basit ve iptidaî bir zihniyetin eseri olduğu gibi, mahbûb-u hakîkînin aslına, hakîkatine varmak için bir vâsıta, bir köprü bilmek ve ona göre hürmet etmek olgun bir görüşün ifadesidir ki bu da İslâmiyette kemâlini bulmuştur."

Tarih boyunca çeşitli toplumlarda kadının farklı statülerde bulunduğu, anaerkil aile yapısının geçerli olduğu bazı ilkel topluluklarda kutsallaştırıldığı, bazılarında ise erkeklerle eşit statü ve haklara sahip bulunduğu, ataerkil topluluklarda çoğunlukla erkeğe göre ikinci derecede bir statü taşıdığı ve hatta bazı kültürlerde hemen hemen hiçbir hak ve değere sahip olmadığı genel bir tesbit olarak söylenebilir.

İslâmda ise kadının müstesna bir mevkii vardır.
İslâm peygamberi, hak dini getirip tebliğ edince ona ilkin bir kadın inanmıştı.(Peygamberin eşi Hatîce)
Kadın aynı zamanda ilk islâm şehididir. (Ammar'ın annesi Sümeyye)

Kur'an insan olması bakımından kadını erkekle eşit bir varlık olarak kabul eder. Allah insanları daha huzurlu ve daha mutlu bir hayat sürmeleri için çift yaratmıştır. İslâm'da ilk kadın tarafından işlenen ve erkeğin de işlemesine sebep olunan aslî

günah anlayışı yoktur. Kur'ân-ı Kerîm, Hz. Âdem'le Havvâ'nın şeytan tarafından müştereken kandırıldığından bahseder.
İslâm'da Hıristiyanlıkta olduğu gibi ilk günah anlayışına dayanan kadın karşıtı bir söylem yoktur. Erkek olsun kadın olsun her doğan kişi günahsız doğar, sonradan işlediği fiiller sebebiyle sorumlu olur.

<u>İslâm'a göre erkek ve kadın yaradılışta eşittir.</u>

Miladî VII. asra kadar bütün dünyada kadın hiçbir hakka sahip değildi. Kadının insan olup olmadığı düşünürlere ve kanun koyuculara göre bir münakaşa mevzuu idi.
İşte İslâm dini mağdur olan kadının imdadına yetişti. Kadın erkek bütün insanların, soyu sopu ne olursa olsun yaradılışta eşit olduğunu ilan etti.
"Ey insanlar, biz sizi bir erkekle bir dişiden yarattık....."(Hucûrât sûresi,13)
"Ey insanlar, sizi tek bir candan yaratan, ondan da yine onun zevcesini vücûda getiren ve ikisinden bir çok erkekler ve kadınlar türeten Rabbinizden korkun." (Nisâ sûresi,1)

Kur'ân-ı Kerîm'de gerek yaratılış gerekse hak ve sorumluluklar yönünden erkeklerle eşit konumda olan bir kadın portresi çizilmektedir. Kadın Allah'ın kulu olması bakımından erkekle eşit seviyededir; dinî hak ve sorumlulukları da aynı düzeydedir.
Hem erkek hem de kadının yaratılış ve özlerine ilâhî sevgiyle olgunlaşma potansiyeli yerleştirilmiştir.
Kadın, ilâhî kitaplarda nefis ile sembolize edilir. Erkek ise akıl ile anlatılır. Her ikisi de mahlûk olma hasebiyle kendi hakîkatlerine doğru tekâmül etme ihtiyacındadırlar. Bu yüzden birbirleri ile çekişir, birbirlerine çekilir ve birbirlerini yontarlar.
Tîn sûresinde buyurulduğu gibi insan ister nefsanî ister aklî yaratılışlı olsun, ister dişiliği ister erkekliği hâkim olsun, tekâmülünü tamamlayan ahsen-i takvîm üzere yaratılışını âşikâr eder yahut bu fırsatı kullanamayarak esfel-i sâfilîne düşer.
Ve bu sayede tekâmül eden dişi nefs en yüksek seviyede Hz. Meryem, Hz. Fatma, Hz. Hatîce gibi tertemiz ve saf bir makama yükselir ki kendinden rûhullah (Hz.İsa) zuhûr eder, erkek olan akıl ise tekâmülle Ebûcehillik'ten Hz. Ebubekir gibi Allah'ı görme derecesine ulaşır.
Hz. Meryem, ahlâken öylesine temiz ve saftı ki Allah ihtirastan hiçbir eser taşımayan vücûda kendi manâsı olan İsa'yı yerleştirdi. Müslümanlıkta bunun iç manâsı; kendini hiçlik ve kulluk halinde gösterip ilan eden sultanların Allah'ın ilmiyle var olduklarının delilidir.
Hz. Peygamber de Hz. Meryem gibi öylesine tertemizdi ki Allah onun yokluğuna yani ümmîliğine kendi ilmi olan Kur'ân'ı yerleştirdi. Nitekim Hz. Mevlâna "Eğer senin rûhun yeterince temiz ve yeterince aşkla dolu ise, Hz. Meryem gibi olur ve Hz. Mesîh'i doğurur" der.
Hallâc ise "Bizim şuurlarımız hakîkat rûhunun nüfûz edebileceği tek bir Bâkiredir" der.

<u>İslâm'a göre yaradılışta eşit olan erkek ve kadın maneviyatta da eşittir.</u>

İslâm'a göre, Allah'a ve diğer îman esaslarına inanmakta, Allah'ın dünya ve âhiretle alâkalı emir ve yasaklarına muhatap olup onların gerektirdiği ceza veya

mükâfata ermekte, cennete veya cehenneme girmekte kadınla erkek arasında bir fark yoktur. Allah, Hz. Âdem ve Havvâ'ya aynı tarzda hitap etmiştir. Memnu' ağaçtan beraberce yedikleri gibi birlikte nedâmet duyup tövbe etmişlerdir. (A'râf sûresi,23)

Kadın erkek, her ferd istisnası olmadan, kıyâmet gününde Allah'ın huzûruna tek başına ve mutlak bir kul olarak gelecektir, hiçbir ayırma olmayacaktır. (Meryem sûresi,93-95)
"**Erkek olsun, kadın olsun şeytanın adımlarını izleyen ve nefsini karartan zararlı çıkar. Buna karşılık nefsini arıtan kurtulur**." (Leyl sûresi, 3-4-5)
"**Ey insanlar! Biz sizi bir erkek ve bir dişiden yarattık. Allah katında en üstün olanınız takvâda en ileri olanınızdır**." (Hucûrât sûresi, 13)

Muhiddîn-i Arabî "Fütûhât-ı Mekkiyye"de kadınların da manevî mertebe-i kusvâ'ya (son mertebeye) ulaşabileceklerini söylemiş ve sadece nefs kelimesinin değil, aynı zamanda "zât" yani "cevher", "mâhiyet" kelimesinin de müennes (dişil) olduğuna işaret etmiştir.

"Kırklar kaç adamdır?" diye zâtın birine sormuşlar. "Kırk nüfustur." demiş. "Niçin erkek demediniz de nüfus dediniz?" diye tekrar sorunca: "İçlerinde kadın da vardır da onun için.." buyurmuş.
Kadının fazîletinin, sırasında erkeğinkinden fazla olduğuna şüphe yoktur.

Ekseriya kadınlarda isti'dâd daha ziyâde olur. Evet kadınlar arasında neler var. Ne ehlullah yetişmiş ve ne büyük sözler söylemişlerdir.

Kur'ân-ı Kerîm ve Kadın:

Bazı kimseler ise kadını bir makine yerine koyar, ev eşyası gibi addeder, adamdan saymazlar. Halbuki Kur'ân-ı Kerîm'de Cenâb-ı Hakk kadını erkekten hiç ayırmamış. Ayetlerde "zâkirûne ve'z-zâkirât; hâfizûne ve'l-hâfizât; müslimûne ve'l-müslimât" diye hep beraber zikrediyor. Bütün Kur'ân'ı içine almış olan Fâtiha-i Şerîfe bile dişildir.

Yaradılış, i'tikad, vicdan hürriyeti ve âhiret ahvâli bakımından kadının İslâm'daki yerini belirtirken şunu da söyleyelim ki Kur'ân-ı Kerîm'de "en-Nisâ / Kadınlar" isimli uzun bir sûre bulunduğu gibi "Meryem" diye Hz.İsa'nın vâlidesine atfen müstakil bir sûre de mevcuttur. Hz.Meryem'i her türlü iftira ve isnaddan tenzîh eder. Kur'ân'da Hz.Mûsa'nın annesine çok güzel hitaplar vardır.

Hz. Meryem İslâm'a göre bir sıddıkadır yani sadâkat ve teslîmiyet sembolüdür. Burada Hz. Meryem imânını kavmi tarafından kendisine yöneltilen kötü muameleye karşı koruyarak maneviyâtın temsilcisi olmuştur.

Hz. Peygamber de bu teslîmiyet konusunda iki kadının özel yeri olduğunu belirterek, Hz. Ali'nin anlatımıyla "İmrân zamanının kadınlarının en iyisi Meryem, Hatîce zamanının kadınlarının en iyisi Hz.Hatîce'dir buyurmuştur. Allah'ın resûlü "Hatîce benim ümmetimin kadınlarından üstün kılınmıştır. Tıpkı Meryem'in bütün milletlerin kadınlarından üstün kılındığı gibi" buyurmuştur.

Hz. Fatma Rasûlullah'ın kendisine "Sen cennetin seyyidesisin. Bunun istisnâsı Meryem'dir" dediğini beyan etmiştir. Allah'ın Resûlü "Cennetteki kadınların Meryem'den sonraki lideri Fatma, Hatîce ve Firavun'un karısı Asiye'dir." buyurmuştur.

Firavun'un karısı Asiye, Firavun'un verdiği tüm acılara tıpkı Fatma ve Meryem gibi râzı olmuş ve bu acılarla Mûsa'yı kazanmış başka bir betûldür. Hz. Meryem'in mabette sessiz kaldığında gördüğü dört mübârek kadının Kur'ân'a göre Hz.Asiye, Âmine Hatun, Hz.Hatîce ve Hz.Fatma olduğu söylenir.

Ahmed er-Rifai'ye göre Muhammedî nûrun nöbeti kendisini Allah'a adamış olan gözümüzün nûru, Hz. Hasan ve Hüseyin'in annesi, Hz. Fatma'nın nöbetidir. Parlayan bu nûr nöbetini, kadr ü kıymeti, "Benim için Ali, Harûn'un Mûsa'ya olan yakınlığı mesâbesindedir" hadîsiyle yüceltilen Hz. Ali alıp devam ettirmiştir.

Bir gün Peygamber Efendimiz Hz. Ali'ye sorarlar "Ya Ali, Allah'ı mı, beni mi, Fatma'yı mı yoksa Hasan ile Hüseyin'i mi daha çok seviyorsun?"

Hz. Ali "Efendim, müsaade ederseniz biraz düşünebilir miyim?" diyor. Hz. Fatma'nın yanına gelerek sorulan soruyu kendisine yöneltiyor. Hz. Fatma "Bu çok kolay bir soru. Kulluğumla Allah'ı, ümmetçiliğimle Peygamberimi, kocalığımla Fatma'yı ve babalığımla da Hasan ve Hüseyin'i seviyorum, dersin" demiş.

Hz. Ali Peygamber Efendimizin yanına giderek bu cevabı söylemişler. Peygamber Efendimiz "Ya Ali. Bu senin cevabın değil. Çünkü bu cevap risâlet kokuyor." demişler.

"**Ancak ve ancak Allah Ehl-i Beyt'ten her çeşit pisliği gidermek ve onları tam bir temizlikle tertemiz etmek diler...**" (Ahzâb sûresi, 33) âyeti üzerine Resûl Fatma'yı, Ali'yi, Hasan ve Hüseyin'i abası altına almış ve "**Yarabbî, Ehl-i Beyt'im bunlardır. Sen onlardan pisliği gider, tertemiz et"** diye dua etmişti.

Hz. Ayşe, Hz. Fatma'dan bahsederken: "**Onun güzelliğini, onun ahlâkını tanıyabilmek mümkün değildir, size anlatamam**" derdi.

Yine Hz. Ayşe diyor ki:
"Allah Resûlü katında insanların en sevimlisi Fatma ile onun kocası Ali idi".
"Allah Elçisi'nden sonra en mükemmel insan, Fatma idi".

<u>İslâm'da kadının erkekle eşitliğinin en güzel delîli; ilim öğrenmenin her ikisine de farz oluşudur.</u>

Tahsil, kadın için insanlığını idrâk etmesinin ilk şartıdır. Onun insanlığı İslâm tarafından kabul edilmiş ve hakları tanınmıştır. O, sadece bunu bilmiyor ve öğrenmeye muhtaç bulunuyordu.
İnsanlığı düştüğü dalâlet çukurundan kurtarmak için bundan onbeş asır evvel inen Kur'ân-ı Kerîm'in ilk emri "Oku!" olmuştur. (Alâk sûresi,1)
Kadın da erkek gibi Allah'ın bir kuludur. Yaptıklarının ceza veya mükâfatını müstakilen görecektir. Erkek gibi kadın da bütün hareketlerini Allah'ın emirleri uyarınca yapmak ve ilâhî talimatın dışına çıkmamakla mükelleftir. Bunun için de

Allah'ın emir ve talimatını öğrenmeye mecburdur. Zira "Allah'tan hakkıyla ancak âlimler korkar" (Fâtır sûresi,28) ve "Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?" (Zümer sûresi,9)
Resûlu Ekrem kadınların okuma yazma öğrenmelerini teşvik ve emrederdi. Nitekim sahabeden Şifâ Hatuna ve zevcesi Hafsa'ya yazı yazmasını öğrettiği gibi daha bazı şeyleri öğretmesini emretmiştir.(el-İsâbe, c.4,s.333) Bir hadîslerinde "...Yanında bulunan cariyesini iyi terbiye eden ve ona güzelce ta'lim ve tahsil yaptıran..." kimseye Cenâb-ı Hakk'ın iki kat sevap vereceğini beyan ederler.(Buharî, c.1,s.33) Hür olmayan bir kadının tahsil ve terbiyesi sevap olunca diğerlerininki de elbet sevap olacaktır.
Medîne-i Münevvere'de kadınlar toplanıp Resûlullah'a gelmişler. Ve "Erkekler her zaman yanınıza gelip sizden ilim öğrenirler, bilmediklerine vâkıf olurlar. Biz ise onlardan fırsat bulup yanınıza gelemiyoruz. Bize kendiliğinizden bir gün tahsîs edin, gelip sizi dinleyelim ve bilmediklerimizi öğrenelim" demişler. Resûl-u Ekrem de onlara bir gün tahsîs etmişti. (Buharî,c.1,s.34; Aynî,c.1,s.533)

İslâm'da kadının şahsiyeti

Tarih boyunca kadın, döl veren ve doğurduklarıyla beraber bütün aileyi bir görenek ve gelenekler nizamı içinde toplayıp birleştiren mes'ul şahıs, cemiyet ahenginin ipuçlarını elinde tutan ve aile kovanını petekleyip dolduran sırlı kuvvettir.
"Kadın hayat ateşini muhafaza eder. Onun fıtratı, hayatın esrarının levhasıdır."
Kadın gerek ana gerekse eş olarak dünyada evinin içinde cenneti oluşturma makamıdır.

Kadın cennetteki su, süt, şarap ve bal ırmaklarının vasıfları ile vasıflanmalıdır.

Su nasıl bütün yaratılmışa hayat veriyorsa, maddî ve manevî ilim ile taçlanan kadın da çevresi için bir hayat kaynağıdır.

Süt nasıl vücutları besler ve geliştirirse ilmi ile amel eden kadın da önce kendi rûhunu daha sonra da başkalarını besler ve geliştirir.

Çevresine karşı sonsuz bir hoşgörü ve sevgi ile dolu olan kadın adeta şarap ırmağı gibi ilişkide bulunduğu insanları mest eder.

Bütün bu vasıfları kendinde toplamış olan kadın (tevhid: insanlar arasında farklılık görmez, yaratılmışta yaratanı seyrederek muamele eder) ahlâkı ile bal ırmağı gibi kalblere şifâ verir.

Bu vasıflara sahip olan kadın cennettir ve evini de cennete çevirir.

İşte bu vasıflara sahip gerçek bir kadın olan Hz.Hatîce için Hz.Peygamber şöyle buyurmuştur:

"Allah bana Hatîce'den hayırlı bir kadın vermemiştir. Bütün insanlar inanmazken o bana inanmıştı. Herkes beni tekzîb ederken o beni tasdîk etmiş, insanlar benden kaçarken o beni malı ile desteklemişti ve Allah bana başka kadınlardan değil, ondan çocuk ihsan etmişti." (el-İsâbe, c.4, s.275)

Ey Hatîce anamız, ey çâresizler çâresi
Ey Resûl-i Kibriyâ'nın zevce vü hem-sâyesi (eşi ve gölgeliği)
Ehl-i beytin masdarı (kaynağı), mü'minlerin ser-tâcısın (baş tacısın)
Hazret-i Zehrâ Betûl'ün vâlid-i üftâdesi (çok seven annesi)

Hazret-i Peygamber'i tasdîk eden sen ibtidâ (en önce)
Servet ü sâmânını (malını mülkünü) uğrunda sen ettin fedâ
Bu şeref kâfî değil mi kadrini i'lâ (kıymetini yüceltmek) için
Mü'minâtın (mümin kadınların) tâc ü fahrı (tacı ve övüncü) ey ulu Hayru'n-nisâ (kadınların en hayırlısı)

Ey Muhammed Mustafa'nın pek vefâkâr zevcesi
Hazret-i şâh-ı Alî'nin sâye vü dil-dâdesi (gölge ve gönül vereni)
Hem Hasan ile Hüseyn'in ber-güzîde ceddesi (seçkin büyük annesi)
Şem'-i vechin (yüzünün ışığının) dâimâ Ken'ân hakîr pervânesi
(Ken'an Rifai)

<u>Kadın'ın annelik makamı</u>

Kadın annelik vasfında insanüstü bir manâya ulaşır. Allah'ın yaratıcı ve terbiye edici tecellîsine direk ayna olur. Anne bağlılığın, fedakârlığın, cömertliğin, karşılıksız sevmenin sembolüdür. Bu yönüyle anne, ilâhî rahmete benzer, hep verir bağışta bulunur; fakat hiçbir şey beklemez.
Bu yönüyle anne toprağa, baba göğe benzer. Üzerine bastığımız yer gökten yücedir. Âşık Veysel'in deyimiyle toprak çiğnediğimiz, yarıp parçaladığımız halde en sadık dosttur. Toprak her zaman lûtuf ve bereket kaynağıdır. İşte anne, bu anlamda toprağa benzetilmiştir.

Kadın hayat-dar bir sırdır, yaşar ve yaşatır. Sihirli ve rakipsiz bir hayat tesellîsidir. O, Hâlık ile mahlûk arasında gizli bir köprüdür.

Bir gün Resûlullah Efendimiz'e sormuşlar: "Kime en fazla saygı gösterelim?" demişler. "Ananıza!" cevabını almışlar. "Sonra kime?" demişler. Cevap yine aynı: "Ananıza!" Üçüncü sualin cevabı da: "Ananıza!" olunca, bu defa aynı suali dördüncü defa tekrarlayanlara Resûlullah: "Babanıza!" buyurmuş.

Müslüman annenin özel statüsünün temeli aşağıdaki ayette ifade edilmektedir. "Biz insana, anne ve babasına karşı iyi davranmasını tavsiye etmişizdir; zira annesi onu, karnında zorluğa uğrayarak taşımış; onu güçlükle doğurmuştur. Taşınması ve sütten kesilmesi otuz ay sürer. Sonunda ergenlik çağına erince ve kırk yaşına varınca: "Rabbim! Bana ve anne babama verdiğin nimete şükretmemi ve benim hoşnut olacağın yararlı bir iş yapmamı sağla; bana verdiğin gibi soyuma da salâh ver; doğrusu sana yöneldim, ben kendimi sana verenlerdenim" demesi gerekir." (Ahkaf sûresi, 15)

İlave olarak; bir müslüman kadının annelik görevlerini coşku ile yerine getirmesi, aşağıdaki hadîste açıklandığı üzere, sonsuz manevî mükâfat fırsatlarının kapılarını açmaktadır.

Enes (r.a.) rivayet etmektedir ki: “Hz.Peygamberin oğlu İbrahim’in bakıcısı Selleme, Hz.Peygambere dedi ki; “Ey Allah’ın Resûlü, sen bütün iyilikleri erkeklere getirdin, kadınlara değil!”. Resûlullah sordu: “Kadın arkadaşların mı bu soruyu sormanı istediler?” “Evet ,ya Resûlullah” dedi. Onun üzerine Hz.Peygamber buyurdu ki: “Sizden biriniz kocası tarafından hamile bırakılırsa ve kocası bundan memnun ise, Allah rızası için oruç tutan ve ibadet edenin sevabını alacak olmaktan memnun olmuyor mu? Ve doğum sancıları geldiğinde yerde ve gökte hiç kimse onun karnında onu mutlu edecek neyin gizli olduğunu bilir mi? Ve doğum yaptığında bir ağız dolusu süt aktığında ve bir kez emzirdiğinde, her ağız dolusu süt ve her emziriş için iyi bir amelin sevabını alacağını; ve eğer çocuk tarafından geceleri uykusuz bırakılırsa, Allah rızâsı için yetmiş köleyi hür bırakmanın sevabını alacağını bilir mi?.” (Tebarânî)
(Bu hadîsten ayrıca, Peygamber zamanındaki kadınların ne kadar özgür bir şekilde konuşabildiklerini, soru sorabildiklerini öğreniyoruz.)
Çocuk doğurma acısına katlanma ve bebeklik döneminde kendisini çocuğa adama fazîleti yoluyla anne, geleneksel islâmda dünyevî iyi muamele ve en yüksek derecede saygı görme mükâfatı ile birlikte, cehennem ateşinden korunmayı sağlayan bir günlük oruç ve bir köleyi azad etmekten çok daha büyük bir manevî mükâfatla mükafatlandırılmaktadır. Bunun anlamı her dikkatli müslüman annenin otomatik olarak cennetle mükâfatlandırılacağı değil, anne olmakla bu şansını büyük ölçüde arttıracağıdır.

Hz. Mevlâna’da muhabbet yani islâm’da Rahmân olarak anlatılan aşk “ana” rumuzuyla temsil edilir. Rahmet de bizâtihî ana ve süt annedir. Muhabbet ezelî Meryem’dir. Kim bu rahmetin göğsünü emmek istemez? Peygamberler de kendilerine emânet edilmiş çocukların rûhlarını besleyen “ana” makamıdır.

<u>İslâm dîni kadına iyi muameleyi emreder</u>

Hz.Peygamber Kur’ân’ın **“Kadınlara iyilikle muamele ediniz”** âyetine itibar ettiği için; kadınlara yönelik sözleri ve uygulamaları Kur’ân’ın çizdiği çerçeveye uygundur. Onun şahsında kadınlar her zaman meseleleriyle ilgilenen, eşleriyle olan anlaşmazlıklarında arabuluculuk yapan, haklarını koruyan, erkeklere eşlerine iyi davranmalarını öğütleyen ve kendi yaşayışıyla da buna örnek olan bir dost ve hâmî bulmuşlardır.
“Kadınlar hakkında birbirinize hayır tavsiye ediniz.”
(Buhârî;Müslim,c.3,s.1338)
“Mü’minlerin îman yönünden en kâmilleri ahlâken en güzel olanlarıdır. Sizin en hayırlınız kadınlara karşı en iyi ve en nezâketli olanınızdır.” (Mişkâtü’l-Mesâbih,c.2,s.202,204)

Hz. Muhammed (s.a.s.) Vedâ Hutbesinde de;
“Kadınların haklarını gözetmenizi ve bu hususta Allah’tan korkmanızı tavsiye ederim. Siz kadınları, Allah’ın emâneti olarak aldınız ve onların namusunu kendinize Allah’ın emri ile helâl kıldınız.” buyuruyor.

Müslüman-Türk cemiyetinde de kadına saygıyı dînin, içtimâi âhenk, örf ve âdetlere bir solüsyon halinde karışıp, yayılmış tesirinde aramak doğru olsa gerek. Zîra dînin dudağı kocalara: “Allah için hayırlı olanınız, ailesi için hayırlı olandır”

demiş; dönmüş evlâtlara: “Cennet, anaların ayağı altındadır” diyerek kesip atmıştır.

Görüyoruz ki İslâm, kadın ve erkeğin yerlerini belirleyerek her ikisine de değişik manâlar kazandırmış ve kadın hiçbir dinde olmadığı kadar yüceltilmiştir.

Bugünün mutasavvıf kadını, Kur’an ahlâkı ile yaşayan, er makamına yükselmiş, peygamberin meşrebini giyinmiş, her ânını hizmetle geçiren, kadınlık vasfını her yaptığında bir yenilik, bir güzellik, bir zerâfet oluşturan sanatçı yapısı ile gösteren Allah sevgilisi olmalıdır ki insanlara örnek oluştursun.

Allah cümlemize bu manâyı idrâki nasîb etsin.

BİBLİYOGRAFYA

Ayverdi, Samiha, Millî Kültür Mes’eleleri ve Maarif Davamız, İstanbul 2003
Ayverdi, Samiha, İnsan ve Şeytan, İstanbul 1990
Ayverdi, Samiha, Ateş Ağacı, İstanbul 2001
Meyaerovich, Eva de Vitray, İslâm’ın Güleryüzü, İstanbul 1998
Rifai, Ahmed, Sohbet Meclisleri, İstanbul 1996
Rifai, Ken’an, İlâhiyât-ı Ken’an, İstanbul 1988
Rifai, Ken’an, Şerhli Mesnevî-i Şerif, İstanbul 2000
Rifai, Ken’an, Sobetler I-II, İstanbul 1992
Schimmel, Annemarie, Rûhum Bir Kadındır, İstanbul 1999
Scleiser, Aliah, İslâm’ın Kutsal Meryemi, İstanbul 2003
Topaloğlu, Bekir, İslâmda Kadın, İstanbul 1970
Yeşil, Şemseddin, Füyûzat, Cilt 1,İstanbul 2000

HAZIRLAYANLAR
Cemalnur Sargut
Leyla Aygün
Meral Hasırcı
Nazende Öztürk
Nazlı Kayahan
Neşe Taş

DÜZENLEYENLER:
Belgin Birol
Efdaluddin Kılıç
Murat Ergiydiren
Hümanur Bağlı

ÜST KURUL:
Cemâlnur Sargut (TÜRKKAD)
Ayşenur Kurdoğlu (AİLEM TÜRKİYE)

Türk Kadınları Kültür Derneği İstanbul Şubesi olarak birlikte hizmet ettiğimiz Sn. Ayşenur Kurdoğlu’na teşekkür ederiz.

Bir büyük mutasavvıf hanımın deyişiyle,

Önsöz

Kurucumuz ve hocamız, örneğimiz Muhterem Samiha Ayverdi'nin dişilikten er makamına yükselmiş nefsini seyretmek ve yaşamak fırsatını yakalamış öğrencileri olan bizler, onun şahsında ahde vefa gösteren o erin cennet olan vücudundan Allah'a varmak arzusu ile yaşadık.

Örneği Allah sevgilisi olunca, öğrencinin küçük hatası dahi beyaz sayfada siyah nokta timsali çirkin durur. Anlatmaya çalıştığımız bu yüce hanımefendilerin manası ile Allah'a bakmak ve görmek tek gayemizdir.

Dileriz ki onlar bize idrakimizin üstünde olan tecellilerini aşikâr etsinler, bizler de kendi seviyemizde onların manası ile manalanıp renklerine boyanabilelim.

Amin.

Ali Üsküdarî
(18.yy)

"Hep birlikte Allah'ın ipine (İslâm'a,Kur'an'a)sımsıkı yapışın,parçalanmayın.....," [Âl-i İmrân, 103]

Âdem ile Havvâ

"Rabbi ona (Meryem'e) hüsn-i kabul gösterdi....." [Âl-i Ýmrân, 37]

" Benim beþ þeyim var ki onlarla vebâ ateþini söndürürüm:
onlar Mustafa (s.a.s.),Murtazâ [Ali] (r.a.),bu ikisinin oðullarý [Hasan ve Hüseyin] (r.a.) ve Fâtýma (r.a.) dýr. "

“Meded yâ Hazret-i Hatîce Cenân Ken’ân Kaddese Sırrahu’l-Menân”

Ne garipsin ey ilâhî kudret ki, kimine kendini göstermemek çilesini, bir gömlek gibi giydirmiş, ihtişam ve saltanatın mâmur ettiği bir tahta oturtmuş, ikbâlin büyüsü ile seni görmekten kör bırakmışsın.
Kimini ise, verdiğin akılla yükseltmiş yükseltmiş, tıpkı babasının kollarında havaya kaldırılmış bir çocuk gibi, bırakılıverince, düşüp parçalanacağını düşündürmeyen idrâk körlüğü ile, bir gülünç gurur boşluğuna asmışsın.
Kimini ise ihtirâsının direğine bağlamış, sonra da bu zavallının önünden salınıp geçerek, güzel yüzünü göstermişsin. Acabâ arkandan gelemeyenler ve hasretle haykırışanlar bunlar mıdır?
Kimine ise, çilelerin tokmağını sırtlarında duyurmadan, adını andırmamış, yüzünü göstermemiş, kendini vermemişsin.

Kimi ise, budala bir gururla kendi fânî güzelliğinin hayrânı olup dururken, yüzüne yılların cefâ ve mihnetlerin aynasını tutmuş ve zavallıyı: “Hakkın var; artık güzel değilim!” diye inletmişsin.
Ne garipsin, ne akıl yetmez sırlarla dopdolusun ki, kulun var, adını anmak için, çocuğun anasına sokulması gibi, her bahânede seni söyler, seni dinler olmuştur. Kimine, duâ et icâbet edeyim, demişsin. Kimine, duâyı, bir şirk yolu olarak belletmişsin. Kimine, devesini kazığa bağlatmış, kiminin tatlı canını, başı boş sahrâlara sürdürmüşsün.
Kimi, Zerdüşt’e gitmiş, seni orada aramış. Kimi puthâneye girmiş, sana orada tapmış. Kimi Kâbe’ye sokulmuş, sana orada secde etmiş. Sen ki, o zaman da bu zaman da bize şah damarımızdan daha yakınsın, ya ne diye bu zavallı insan dalgalarını birbirini ezip yalanlayacak yollara sürer durursun, bilmem ki Allah’ım?..
Sâmiha Ayverdi
Dile Gelen Taş – sf.111

İşte mutasavvıf kadının san’atkâr rûhuyla Yaradanına hitâbı:

Handır bu gönlüm, yâ misâfirhâne..
Derd konuklar, derman konuklar, hayâl konuklar, melâl konuklar;
mümkün konuklar, muhâl konuklar. Hele hasret, hiç çıkmaz ordan, çıkmaz ordan.

Handır bu gönlüm, yıkık, dökük..

Fakir konuklar, zengin konuklar, âlim konuklar, câhil konuklar; gelen konuklar, geçen konuklar. Hele bir hancı vardır, hiç çıkmaz ordan, çıkmaz ordan..

TÜRKKAD
İstanbul Şubesi
ve
AİLEM TÜRKİYE